

Tanker forud for en ny kommunalreform

Af museumsleder Palle Birk Hansen, Næstved Museum

Medens politikerne er gået i tænkeboks for at tegne konturerne af et nyt danmarkskort både på det kommunale og på det regionale plan, kan man ikke som museumsleder for et statsanerkendt museum, der arbejder med arkæologi, nyere tid og kunsthåndværk – in casu i Næstved, Suså, Holmegaard og Fladså kommuner i Storstrøms Amt, lade være med at lade tankerne flyve. Hvad er det, de har gang i? Bliver resultatet værre eller bedre – eller overhovedet forskelligt?

I dag er det en del af vor virkelighed, at vi på Næstved Museum skal samarbejde med 4 forskellige kommuner om at administrere arkæologien ens! Det kan gå gnidningsfrit, og det kan medføre problemer (som de siger i dag: der findes ikke udfordringer – kun problemer!), når fire forskellige forvaltninger og kommunalbestyrelser med meget forskellige mennesker skal indgå i et tæt samarbejde med en institution som et museum. Nogle gange glemmer man måske i den ene kommune at få givet de nødvendige meddelelser, hvorved sager tabes på gulvet. Andre gange går det hele som smurt, og vi får nye resultater ud af arkæologiske undersøgelser.

Også i vort lille udsnit af Danmark arbejder man intenst på at lægge kommuner sammen i forbindelse med den ny reform: hvor vi i dag arbejder i fire kommuner, tyder meget på, at vi kan komme til at arbejde i en ny storkommune, der dækker de fire nuværende kommuner samt en kommune fra det nuværende naboamt. Det vil betyde, at vi kan ende med et arbejdsområde, der omfatter fem af dagens kommuner og får et befolkningstal på 78.000.

Alt andet lige må en sådan situation betyde, at vi får en enklere sagsbehandling i det daglige, fordi samtlige sager i vort arbejde vil blive behandlet af den samme lille gruppe sagsbehandlere i den ny storkommune. Det kan kun blive en fordel – i lyset af den ny museumslovs retningslinier.

Vi må samtidig forvente, at en storkommune får et mere professionelt tilsnit end ikke mindst de

små landkommuner, hvilket kunne medføre, at det statsanerkendte museum for den pågældende kommune får tilført de nødvendige midler, som gør museet kapabelt til at kommunikere optimalt med den ny storkommune. Mange efter vor mening nødvendige bevillinger bliver nemlig i dag aldrig givet som et resultat af, at de fire kommuner bevidst eller ubevidst spiller lurepas på vor del af kulturområdet. En positiv tilpasning af det driftsmæssige grundlag for museets arbejde må derfor kunne forudses, hvilket naturligvis vil være en yderligere fordel ved en nyordning.

Vort museum har siden begyndelsen i 1917 samlet dokumentationsmateriale fra et arbejdsområde, hvis grænser har vekslet med de respektive amts- og kommuneinddelinger. På den ene side vil vi således, hvis den i gangværende sammenlægning effektueres, skulle overtage det arkæologiske arbejde i en kommune, som i dag betjenes af nabomuseet i naboamtet. På den anden side er museet så gammelt, at vi faktisk tidligere har dækket præcis det område af naboamtet, som vi nu igen kan komme til at overtage. Men i 34 år har vi ladet de respektive dele af samlingerne overvintre i fred og ro på vore hylder. Med en ny storkommune kan vi støve disse samlinger af og fortsætte arbejdet – naturligvis med inddragelse af viden om, hvad nabomuseet har arbejdet med i området i de forløbne 34 år. Med moderne digital oversigt behøver vi nemlig ikke at flytte samlinger fysisk for at kunne udnytte den viden, som ligger i dem. Men måske vil nabomuseet se

en fordel i at slippe af med de respektive sager – det vil vise sig.

Sammenlagt kan man således sige, at selv om vi ikke ved ret meget i disse måneder, så tegner en kommunalreform et sympatisk billede af en forenklet og styrket administration af arkæologien og de øvrige sider af museumsarbejdet. En forbedret driftssituation kunne meget vel blive yderligere et resultat af en sammenlægning og en faglig opgradering af kommunerne.

På det regionale plan er vi helt på Herrens mark. Hvad skal det ikke ende med?

I dag har vi fået etableret et solidt og godt fagligt samarbejde mellem amtets museer. I stedet for at fordele de faglige specialer og lade folk sidde hjemme på orlov for at skrive sig ud af hvert sit speciale, så har vi her i amtet valgt at løse opgaverne i faglige fællesskaber i form af fagudvalg.

Også for arkæologiens vedkommende har amtet trukket et stort læs i de senere år med nykabelser og udvikling som fx vor deltagelse i et Interreg-projekt, der involverer store EU-midler med udstillinger og kataloger som resultat. Det er derfor med bekymring, vi ser på den politiske dagsorden om at fjerne amterne, idet vi tvivler på, at selv nye storkommuner vil kunne bære en udvikling, som amtet nu fører an i.

På den anden side har det beroliget, at staten – selv om de statsanerkendte museer forudsættes at blive lagt ud til kommunernes ansvar – vil stå ved sit overordnede ansvar for museerne. Vi behøver altså ikke frygte, at større og mindre kommuner kan forvalte museerne og deres kulturarv, som de lyster. Staten følger opmærksomt med og vil ikke tolerere urimelige nedskæringer i museernes driftsmæssige forhold.

Fjerner man amterne og lader de nye regioner udelukkende tage sig af sygehusene, så er baggrunden for det regionale samarbejde, som vi kender det i dag, forsvundet. Det må derefter blive aldeles frivilligt, om og med hvem det enkelte museum vil samarbejde. I praksis vil de arkæologiske museer efter denne model komme til at arbejde ganske selvstændigt i hvert sit kommunale arbejdsområde i direkte relation til KUAS. Sporen til regionalt samarbejde vil være væk. Man kan endda frygte, at hjemkommunen, som betaler en væsentlig del af driften, vil løfte øjenbryn, hvis det faglige personale bruger tid og ressourcer på at samarbejde med kolleger fra museer i andre storkommuner. ”Pas dit arbejde her i kommunen, som betaler din løn” kunne let blive parolen.

Men kan vi nu være sikre på, at politikerne ikke i sidste øjeblik alligevel lægger museums-mæssige opgaver ud til de nye stor-amter, de såkaldte regioner, som oprindeligt kun skulle have taget sig af sygehusadministration? Nej, det kan vi slet ikke være sikre på, og det gør hele situationen så usikker, at dette indlæg kun kan blive løse og spredte tanker i anledning af en særdeles uafklaret situation.

Konklusionen kunne være, at vi her på Næstved Museum ser udviklingen med sammenlægning af små og større kommuner til nye storkommuner som en fordel for det daglige arbejde med arkæologien og de øvrige arbejdsopgaver. Samtidig ser vi med bekymring på udviklingen på det regionale niveau. Uanset om dette niveau helt forsvinder fra vort arbejde – eller om det kommer til at udfolde sig i så store regioner, at vi reelt får en dagsrejse fra den ene ende af regionen til den anden, så mister vi her i amtet en udviklingsfaktor af stor betydning og et samarbejds-klima, som vi vil savne.